

Dricksvatten i en föränderlig framtid

Karin Gustavsson, Enheten för dricksvattenförsörjning

Upplägg

Introduktion

Vad gör vi då?

Framtidsutblick

Livsmedelsverkets uppgift

Livsmedelsverket arbetar för att maten som produceras, säljs och serveras i Sverige ska vara säker och ärlig, för ett samhälle där det är lätt för människor att äta på ett hälsosamt och hållbart sätt och en trygg livsmedels- och dricksvattenförsörjning i vardag och kris.

Våra verktyg är kunskap, råd, regler och kontroll.

Våra fem långsiktiga mål

- De som äter sämst äter bättre
- Sverige har fortsatt säker mat och säkert dricksvatten
- Konsumenterna kan lita på informationen om maten
- Alla har tillgång till mat och dricksvatten i kris och krig
- Förtroendet för Livsmedelsverket är högt

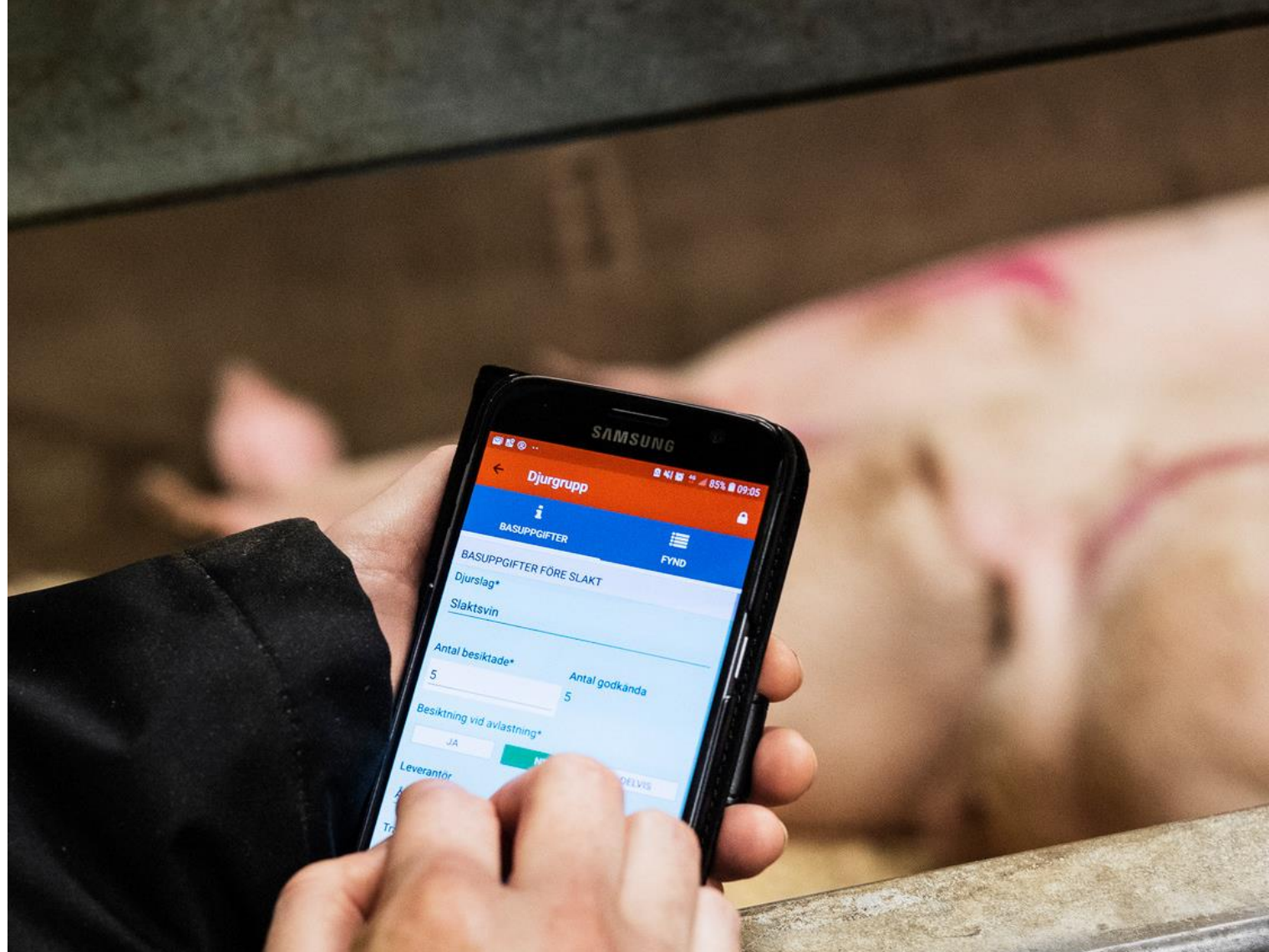

Säker mat – genom kontroll

120 000 kontrollobjekt

varav 1 400 under

Livsmedelsverkets direkta kontroll

Exempel på kontroll för säkert kött:

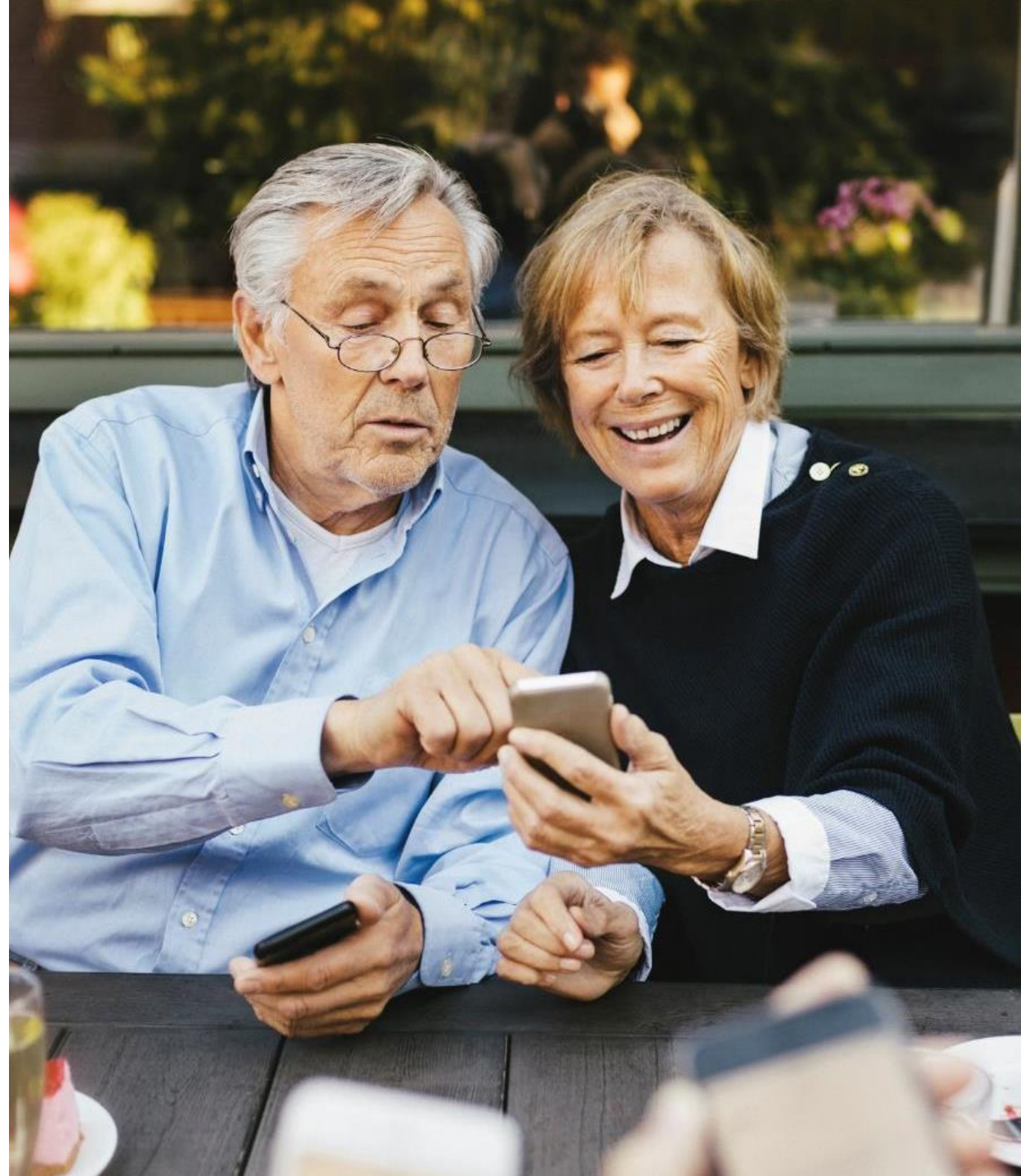
Samtliga fyrfotade djur kontrolleras före och efter slakt av Livsmedelsverkets veterinärer i samtliga slakterier i Sverige

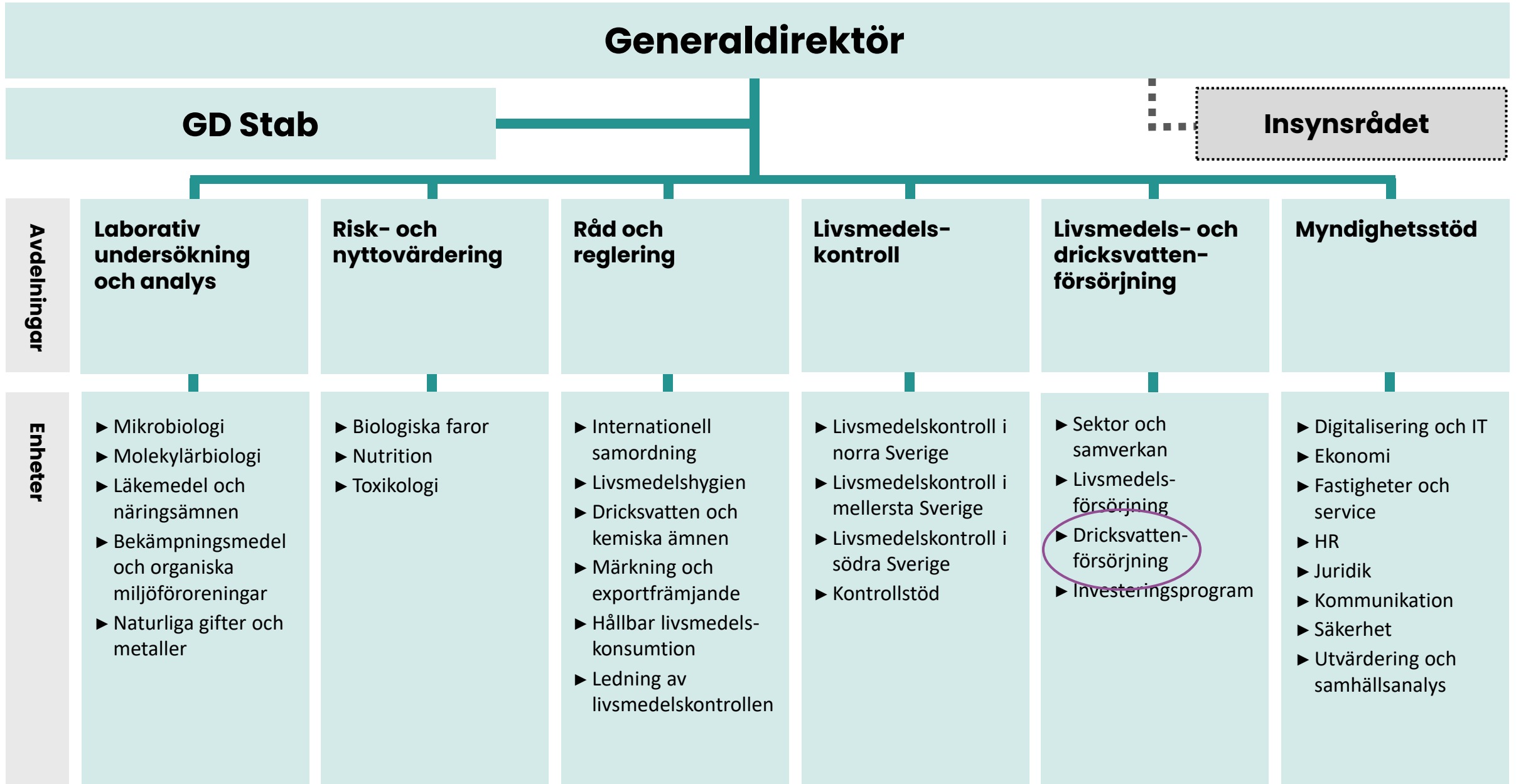
Kommunikation

Webbplats: www.livsmedelsverket.se
ca 11 miljoner besök/år

Upplysningstjänsten Fråga oss:
besvarar 15 200 frågor/år

Massmedia:
Livsmedelsverket besvarar omkring 900
frågor från journalister per år.

För att sätta det i ett sammenhang...

KRISBEREDSKAP

Krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar

- Det svenska beredskapssystem bygger på att de verksamheter som är nödvändiga i samhället ska fungera oavsett kris.
- Samhället ska ha en förmåga att förebygga, motstå och hantera krissituationer, det vill säga ha en **krisberedskap**.
- Syftet med **krisberedskapen** är att skydda:
 - befolkningens liv och hälsa
 - samhällets funktionalitet
 - förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter

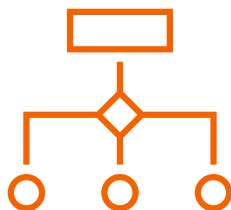

Under en samhällsstörning ska samhällsviktig verksamhet upprätthållas

- De verksamheter som ska fungera oavsett kris brukar benämnas som **samhällsviktig verksamhet**.
- Definieras som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.
- En verksamhet värderar själv om verksamheten är en samhällsviktig verksamhet.
- **Dricksvattenförsörjningen är en samhällsviktig verksamhet.**

Krisberedskapen regleras i lagar och förordningar som utgår från tre grundläggande principer

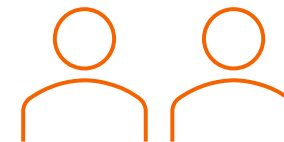
ANSVARSPRINCIPEN

Den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer har också motsvarande ansvar vid störningar i samhället.

NÄRHETSPRINCIPEN

Samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

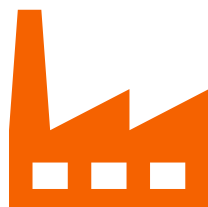
LIKHETSPRINCIPEN

Verksamheten under samhällsstörningar ska fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Ansvaret för den svenska krisberedskapen delas av många olika aktörer

**PRIVATPERSONER
OCH FRIVILLIGA**

FÖRETAG

KOMMUNER

LÄNSSTYRELSENA

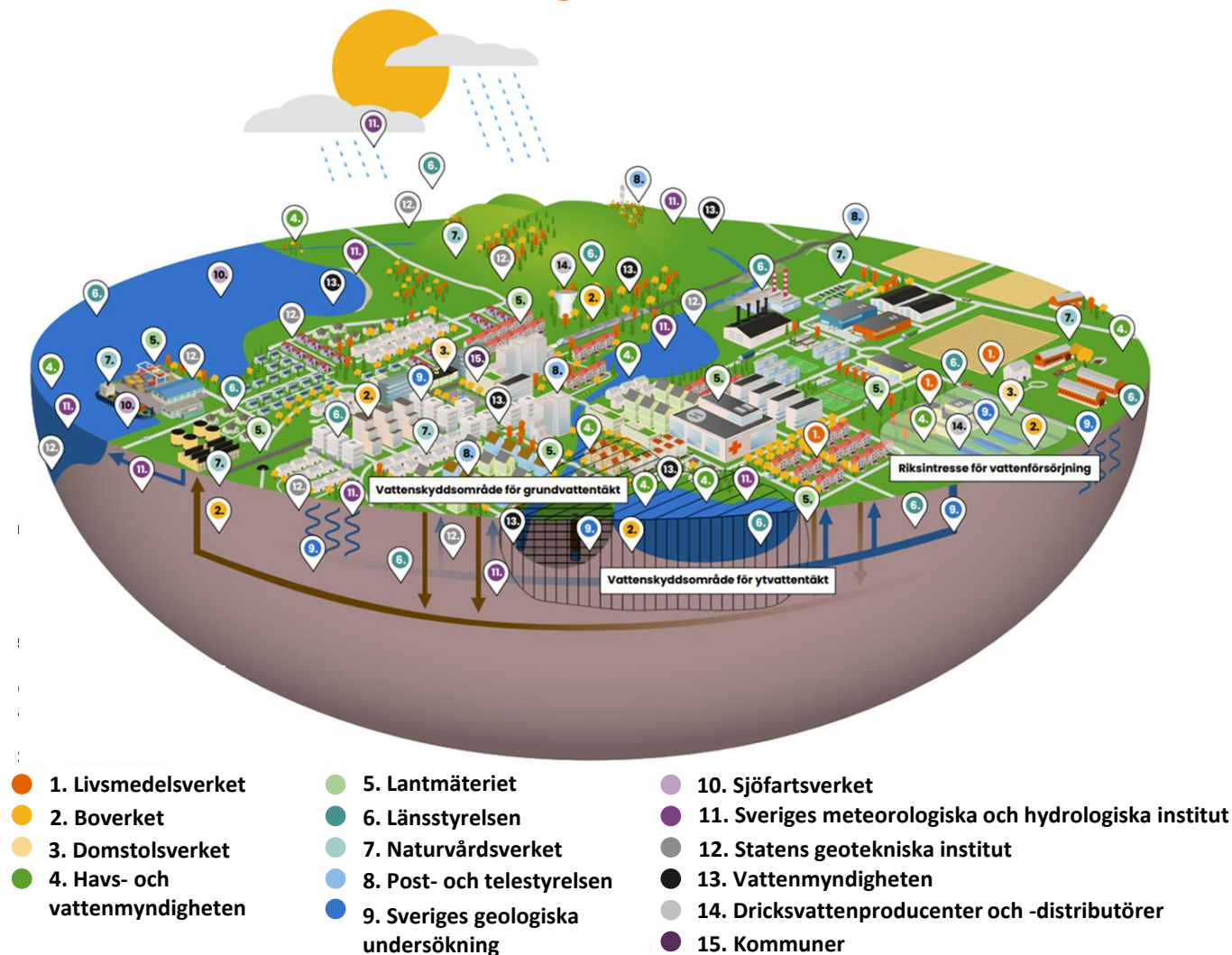

MYNDIGHETER

REGERING

I en kris behöver olika aktörer samarbeta med varandra – därför är samverkan en viktig del av krisberedskapen

Det finns även nationella förstärkningsresurser inom dricksvattenförsörjningen

- I vissa fall har vissa myndigheter valt att ytterligare stödja ansvariga aktörer genom nationella förstärkningsresurser som finns tillgängliga vid en kris. **VAKA** är en sådan resurs.
- **Nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA)** ger expertstöd till offentliga aktörer som drabbats eller kan komma att drabbas av akuta händelser som påverkar dricksvattenförsörjningen.
- Tillgängliggör också utrustning för nödvattenförsörjning, där lager finns på flera platser i landet.

VAKA kan nås via SOS Alarm 020-30 20 30

CIVILT FÖRSVAR

Sverige bygger nu upp sitt totalförsvaret

MILITÄRT FÖRSVAR

CIVILT FÖRSVAR

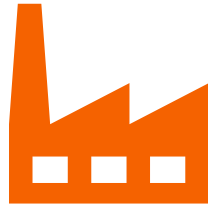

TOTALFÖRSVAR

Vem är ansvarig inom civilt försvar?

**PRIVATPERSONER
OCH FRIVILLIGA**

FÖRETAG

KOMMUNER

LÄNSSTYRELSENA

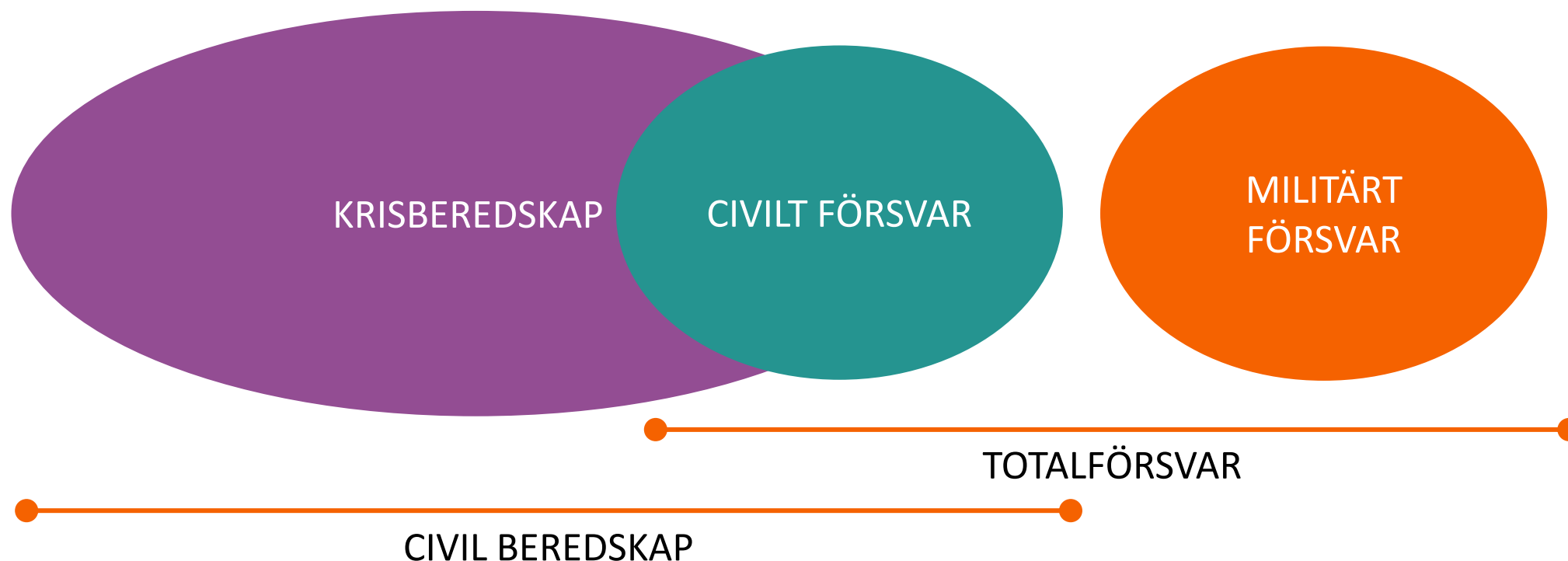

MYNDIGHETER

REGERING

Arbetet med det civila försvaret är ömsesidigt förstärkande med samhällets krisberedskap

Krisberedskap och civilt försvar utgår från olika typer av analyser men har samma planeringsverktyg

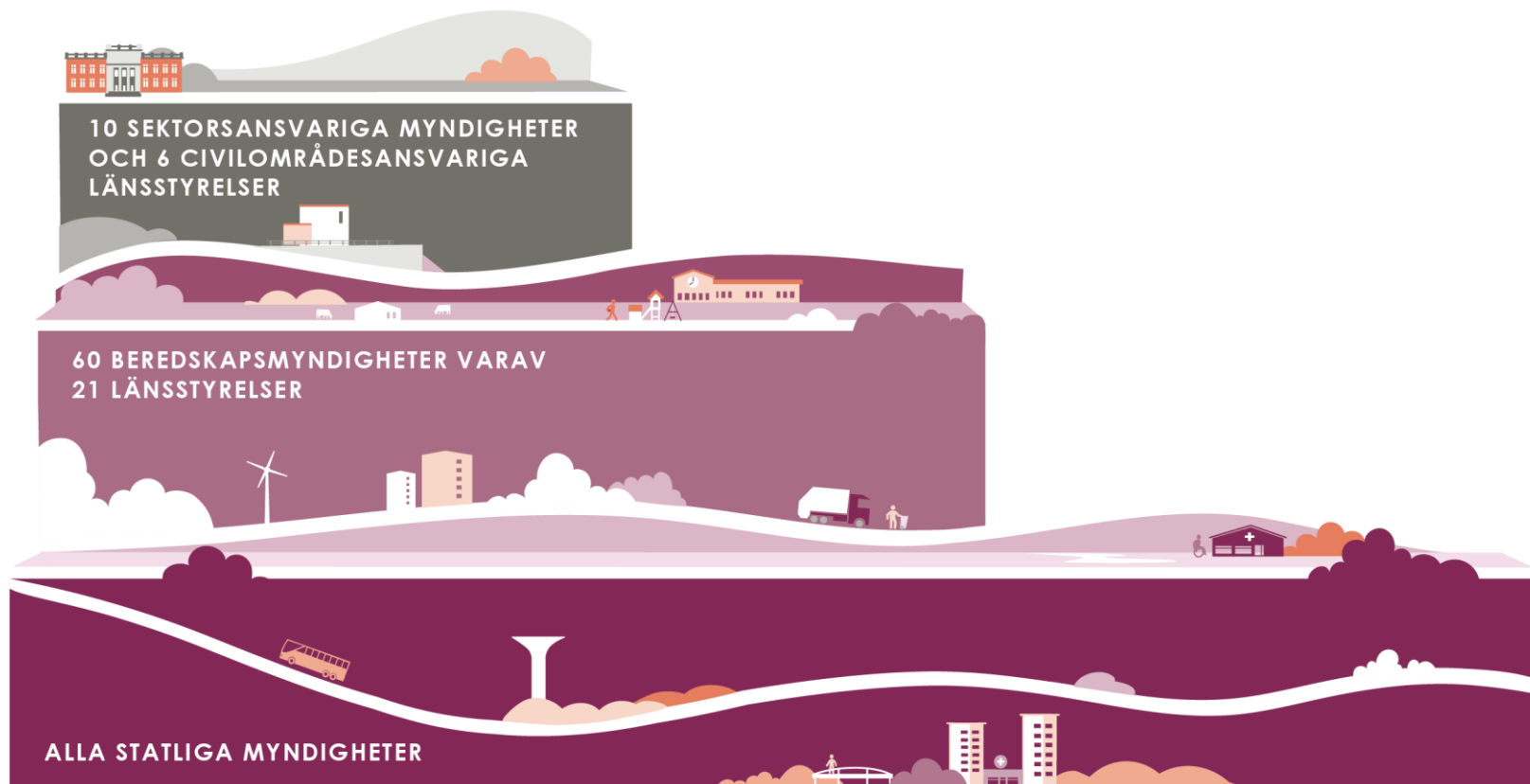
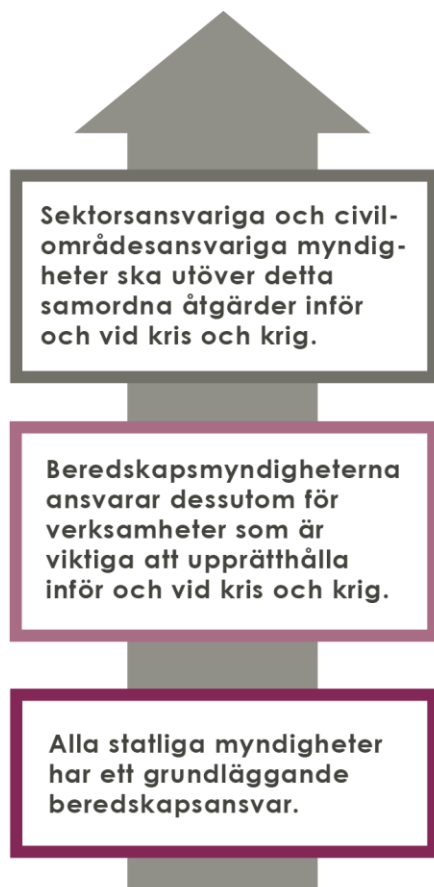

Försörjningsberedskap

förmågan att både upprätthålla samhällsviktiga funktioner och att förse befolkningen med de varor och tjänster som krävs för att upprätthålla liv och hälsa.

STATLIGA MYNDIGHETERS ANSVAR

BEREDSKAPSMYNDIGHETER

Affärsverket svenska kraftnät
Arbetsförmedlingen
Bolagsverket
Domstolsverket
E-hälsomyndigheten
Energimarknadsinspektionen
Finansinspektionen
Folkhälsomyndigheten
Försäkringskassan
Kriminalvården
Kustbevakningen
Lantmäteriet
Livsmedelsverket
Luftfartsverket

Läkemedelsverket
Länsstyrelserna (21 st)
Migrationsverket
Mynd. för digital förvaltning
Mynd. för psykologiskt försvar
Mynd. för samhällsskydd och beredskap
Naturvårdsverket
Pensionsmyndigheten
Polismyndigheten
Post- och telestyrelsen
Riksgäldskontoret
Sjöfartsverket
Skatteverket
Socialstyrelsen

Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Statens servicecenter
Statens skolverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges meteorologiska och
hydrologiska institut
Säkerhetspolisen
Trafikverket
Transportstyrelsen
Tullverket
Åklagarmyndigheten

10 BEREDSKAPSSEKTORER

EKONOMISK SÄKERHET

Försäkringskassan

Arbetsförmedlingen
Pensionsmyndigheten
Riksgälden
Skatteverket
Statens servicecenter

ELEKTRONISK KOMMUNIKATION OCH POST

Post- och telestyrelsen

MSB
Svenska kraftnät
Trafikverket

ENERGIFÖRSÖRJNING

Energimyndigheten

Energimarknads-
inspektionen
Strålsäkerhetsmyndigheten
Svenska kraftnät

FINANSIELLA TJÄNSTER

Finansinspektionen

Riksgälden
Riksbanken*

FÖRSÖRJNING OCH GRUNDDATA

Skatteverket

Bolagsverket
Lantmäteriet
Myndigheten för
digital förvaltning

HÄLSA, VÅRD OCH OMSORG

Socialstyrelsen

E-hälsomyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Läkemedelsverket

LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING OCH DRICKSVATTEN

Livsmedelsverket

Jordbruksverket
Länsstyrelserna
Naturvårdsverket
Statens veterinär-
medicinska anstalt

ORDNING OCH SÄKERHET

Polismyndigheten

Kriminalvården
Kustbevakningen
Säkerhetspolisen
Tullverket
Åklagarmyndigheten
Domstolsverket

RÄDDNINGSTJÄNST OCH SKYDD AV CIVILBEFOLKNINGEN

MSB

Kustbevakningen
Länsstyrelserna
Polismyndigheten
Sjöfartsverket
SMHI
Strålsäkerhetsmyndigheten

TRANSPORTER

Trafikverket

Luftfartsverket
Sjöfartsverket
Transportstyrelsen

Sektorsansvarig myndighet har i uppgift att leda arbetet med att samordna åtgärder, driva på och stödja arbetet inom sektorn, verka för samverkan och samordning med andra aktörer.

* Riksbanken ingår inte formellt i sektorn men deltar i arbetet då de är en myndighet under Riksdagen.

VAD GÖR VI DÅ?

Livsmedelsverkets ansvar och uppdrag – dricksvatten och civilt försvar

- Myndigheten ska ansvara för nationell samordning av dricksvattenfrågor, särskilt när det gäller
 - anpassningar till klimatförändringar, samt
 - kris- och beredskapsplanering avseende dricksvattenförsörjning.
- Myndigheten ska leda en nationell vattenkatastrofgrupp (VAKA) som kan anlitas av berörda aktörer för att bistå vid samordning av operativa insatser och med expertstöd vid akuta situationer relaterade till kommunalt dricksvatten.

VAKA – Nationella vattenkatastrofgruppen

- Bildades 2004 av Livsmedelsverket
- VAKA:s uppgift – fungera som stöd vid kris inom kommunal dricksvattenförsörjning
 - Expertstöd, bollplank, lägesbild, händelseutveckling, åtgärder, kontaktvägar
- Kompetenser inom bland annat:
 - Kemi, Mikrobiologi, Analyser, Provtagning, Beredningsprocesser, Ledningsnät, Krisledning, Kommunikation, Nödvatten, Smittskydd, Säkerhetsfrågor, Räddningstjänst, Geohydrologi
- Utrustning för nödvattenförsörjning
- VAKA tar aldrig över någon annans ansvar och fattar inga beslut!

Handbok i krisberedskap och civilt försvar

1. Krisberedskap och totalförsvarsplanering

2. Hotbild och planeringsförutsättningar

3. Robust dricksvattenförsörjning

4. Informationssäkerhet, personalsäkerhet och fysisk säkerhet

5. Ledning, samverkan och kriskommunikation

6. Externa aktörer och stödresurser

7. Utbildning och övning

Film - Gråzon

Mer stödmaterial finns på
livsmedelsverket.se/stodmaterial

Utbildning och övningsmaterial

Målgrupp: dricksvattenaktörer

Övningar

- Stöttar i genomförande av nödvattenövningar regional
- Utbildar frivilligresurser i användning av nödvattenmaterial

Stödmaterial för beredskapsarbete inom dricksvatten

 Lyssna

Här hittar du stödmaterial som utgår från Handboken i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten. Syftet är att inspirera och underlätta för dig och din organisation i beredskapsarbetet.

Olika delar av materialet fyller olika funktioner och tillsammans är det tänkt att de ska inspirera till beredskapsarbetet och därmed stärka Sveriges dricksvattenförsörjning.

För att kunna möta olika behov och syften finns det material i olika format:

- Powerpointpresentationer om handboken, både för egen inläsning och som stöd om du ska hålla en presentation för andra.
- Paket med filmer, presentationer och praktiska övningar eller diskussionsunderlag inom utvalda områden.
- Nyheter, filmade inslag och webinarier inom aktuella områden.

Material publiceras och uppdateras efterhand. Du kommer till respektive sida genom att klicka på rubrikerna nedan.

Webbinarieserie

22 maj kl. 9.30-11.00:
Vilken information kan vi dela och inte?

15 maj
Erfarenheter från livsmedel- och dricksvattenförsörjning under kriget i Ukraina

29 april
Starkare genom planering och övning

9 april
Var beredd -så tar du nästa steg!

Fortsättning i höst!

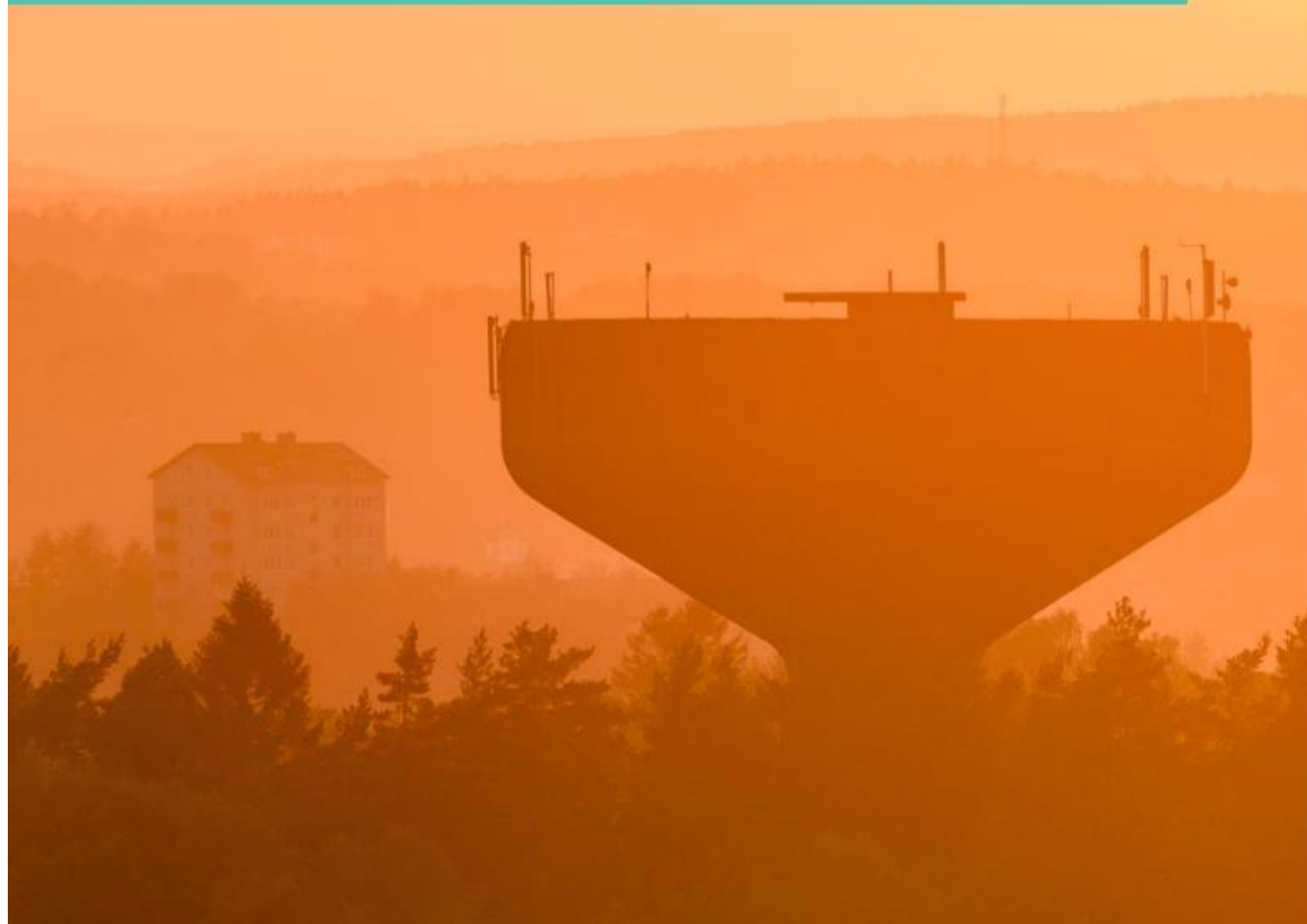

Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning

Hur kan kommuner klimatanpassa sin dricksvattenproduktion för att säkra tillgången till dricksvatten även i framtiden?

Översyn och revidering under 2025

HANDBOK FÖR KLIMATANPASSAD DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

Nationell samordning av dricksvattenfrågor – överblick

Nationella samordningsgruppen för dricksvatten

Kansli

Gruppen för civilt försvar och krisberedskap

Dricksvattenproducenter

Vattenförsörjningsgruppen

Dricksvattenkvalitetsgruppen

Framtiden?

Klimatanpassning

Grundvatten

- Grundvatten avgörande för fler funktioner
- Förändring i mängd och kvalitet
- Ojämt fördelade förändringar över landet
- Årstidsvariation

Förändrad nederbörd

- Stora variationer
- Extrem nederbörd ökar
- Snö?

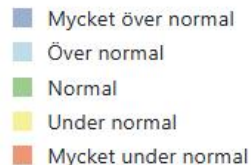
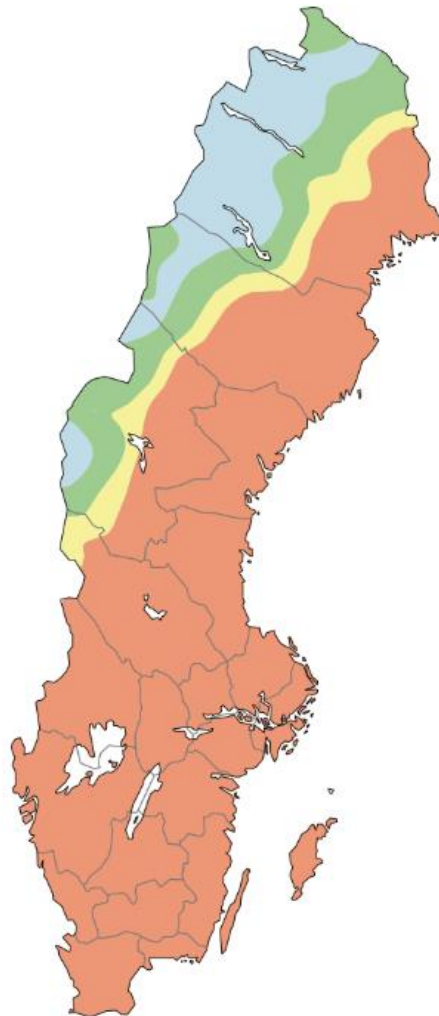
Torka

- Meteorologisk torka
- Hydrologisk torka
- Markfuktighetstorka

Läget nu?

- Mycket låga grundvattennivåer
- Tidiga bevattningsförbud

Händelser och medierapportering inom dricksvattenområdet

- [Varnar för torr sommar: "Läge att börja spara vatten nu" - P4 Östergötland | Sveriges Radio](#)
- [Risk för vattenbrist i Uppland – för få kraftiga regn](#)
- [Väderoron – lägsta nederbörden på över 100 år - P4 Malmöhus | Sveriges Radio](#)
- [SGU: Risk för vattenbrist på flera håll - Nyheter \(Ekot\) | Sveriges Radio](#)
- [Rådet: "Spara på vattnet redan nu"](#)
- [Varning för historiskt låga vattennivåer – då spolar Region Gotland hundratusentals lit](#)
- [Akut vattenbrist – kommunen uppmanar till sparsamhet - P4 Sörmland | Sveriges Radio](#)
- [Gulast gräsmatta vinner – så förebyggs vattenbrist - Dagens Samhälle](#)
- [Rekordtorka redan i april 2025](#)
- [Varning: Risk för vattenbrist i sommar – "absolut oroande" | SVT Nyheter](#)
- [Tidig torka slår till mot Öland – låga grundvattennivåer redan - P4 Kalmar | Sveriges Radio](#)
- [Skolbarn i Gnesta får inte längre duscha efter gympan: "Varje liter räknas" | SVT Nyheter](#)
- [Elever får inte duscha efter idrotten – kommunen vill spara vatten](#)
- [Bristande underhåll, läckor och för lite regn – så uppstod vattenkrisen i Gnesta | SVT Nyheter](#)
- [Oro för vattenbrist längs Norrlandskusten i sommar – så kan du spara på vattnet | SVT Nyheter](#)
- [Risken för vattenbrist oroar: "Lägre nivåer överallt" - P4 Sjuhärad | Sveriges Radio](#)
- [Larm om låga vattennivåer: "Allvarlig situation" - P4 Väst | Sveriges Radio](#)
- [Havsvatten kan bli dricksvatten – planer på ny anläggning för en halv miljard](#)
- [Ny vattentäkt planeras i Karlskoga | INFRASTRUKTURnyheter.se](#)
- [Vattenverket i Östersund granskas igen: "Oansvarigt att inte utreda" | SVT Nyheter](#)
- [Vatten kan bli mål i framtida angrepp | INFRASTRUKTURnyheter.se](#)
- [VA-näten nära kollaps – Byggföretagen kräver åtgärd | INFRASTRUKTURnyheter.se](#)
- [Vattenbrist hotar i södra Sverige – kommuner pressas | INFRASTRUKTURnyheter.se](#)
- [April blev den torraste månaden i Skåne på 100 år - DN.se](#)

Livsmedelsverket

dricksvattenforsorjning@slv.se